

Медициналық ұйымдарда стационарлық деңгейдегі дәрі-дәрмек менеджменті

ДӘРІГЕРЛЕР мен ФАРМАЦЕВТТЕРГЕ АРНАЛҒАН ДӘРІЛІК БЮЛЛЕТЕНЬ

2017 жыл

14 Басылым

ДӘРІЛІК ЗАТТАРДЫ
ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ
ОРТАЛЫҒЫ

**ПРЕПАРАТТАРДЫ
ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ
НАУҚАСТАР ДӘРІ-
ДӘРМЕКТІ ӨЗ
КЛИНИКАЛЫҚ
ҚАЖЕТТІЛІГІНЕ, ЖЕКЕ
ҚАЖЕТТІЛІГІНЕ
СӘЙКЕС ДОЗАНЫ
АДЕКВАТТЫ
УАҚЫТТА ЕҢ ТӨМЕН
БАҒАСЫМЕН АЛЫП
ҚАБЫЛДАУДЫ ТАЛАП
ЕТЕДІ.
ДДУ**

Осы басылымда:

Медициналық ұйымдардың дәрі-дәрмек менеджменті	1
Медициналық ұйымдарда ДЗ іріктеуді бағалау нәтижелері	2
Медициналық ұйымдарда ДЗ сатып алу бағалау нәтижелері	2
Медициналық ұйымдарда ДЗ таратуды бағалау нәтижелері	3

Қазіргі уақытта қоғамдық денсаулық сақтаудың өзекті мәселелердің бірі дәрілік заттарды тиімсіз пайдалану, болып табылады (бұдан әрі – ДЗ).

2016-2019 жылдарға "Денсаулық" денсаулық сақтауды дамыту Мемлекеттік бағдарламасына сәйкес Ұлттық дәрілік саясатты іске асыру ДЗ ұтымды қолдануды қамтамасыз ету бойынша міндеттерді іске асыру үшін, іс-шараларды әзерлеу, оларды кешенің тиімді орындау және мониторингті көздеді.

2012 жылдың 2 қазандағы Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау Министрінің «Медициналық ұйымдарды аккредиттеу стандарттарын бекіту туралы» № 676 бұйрығының талаптары Денсаулық сақтау ұйымдарда ДЗ қауіпсіз және ұтымды қолдануын тиімді басқаруды қамтамасыз ету үшін іс-шаралар кешенің жүргізу көзделеді.

Біріккен халықаралық комиссия - Joint Commission International (JCI) дәрі-дәрмектермен басқару және оларды пайдалану жүйесін тиімді қалыптастырғанда, медициналық ұйымдарға ДЗ қолдануының сараптама / ішкі аудитті бағалау индикаторларын пайдалана отырып, кем дегенде, жылына бір рет жүргізуді ұсынады.

ДЗ қолдану басқару жүйесін бағалау нәтижелері ұйымдарға олардың дәрі-дәрмектерді қолданудың сапасын және қауіпсіздігін үздіксіз жақсартуда басымдықтарын және қажеттіліктерінің түсінуге мүмкіндік береді.

Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталығы медициналық ұйымдарда стационарлық деңгейде ДЗ қолдануды тиімді басқару жүйесін ұйымдастыруға жәрдем көрсету мақсатында денсаулық сақтау ұйымдарында ДЗ қолдану басқарудың тиісті практикасын бағалауды жүргізді.

Зерттеу міндеттері:

◆ Денсаулық сақтау ұйымында ДЗ пайдалануды бағалауды жүргізу;

◆ Проблемалық аспектілерді анықтау және дәрілік заттарды қолдануды жақсарту мүмкіндіктерін қарастыру;

◆ Денсаулық сақтау ұйымында дәрілік заттарды тиімді басқару жүйесін жетілдіру бойынша ұсынымдар беру.

Зерттеу объектілері

көпсалалы ересек ауруханалар, көпсалалы балалар ауруханалары, мамандандырылған

ауруханалар болды.

Зерттеуді жүргізу әдістемесі:

Дәрілік заттарды қолдануды басқару тиісті тәжірибесін бағалау денсаулық сақтау 6 ұйымдарда 2017 жылда 22 тамыз бен 14 қыркүйек аралығында жүргізілді.

Бүкіләлемдік денсаулық сақтау ұйымының практикасына сәйкес зерттеулер жүргізілетін медициналық ұйымдардың деректері сенімгерлік қарым-қатынастарды құру үшін ашылмайды, сондықтан зерттеудің әр пәніне МҰ1, МҰ2, МҰ3, МҰ4, МҰ5 және МҰ6 атаулары берілді.

Медициналық ұйымдарда ДЗ қолдануды басқару тиімді тәжірибесін бағалау ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің «Денсаулық сақтауды дамыту республикалық орталығы» ШЖҚ РМК Сараптамалық кеңесі бекіткен әдістемеге сәйкес төрт негізгі кезеңде әзірленген 58 индикатор (біреуі жалпы сипаттағы) бойынша жүргізілді.

Зерттеу нәтижелері:

Алынған бағалау деректерін талдау келесі нәтижелерді көрсетті:

◆ ең көп ұпай саны - МҰ5 245 ұпай жинады,

◆ ең төменгі сан - МҰ4 174 ұпай,

◆ орташа ұпай 216,3, бұл 74,6% құрады.

«Қолданудың барлық кезеңдерінде ДЗ қозғалысы алгоритмін анықтайтын саясаттың болуы» көрсеткіші бойынша 3 зерттеу объектілері ең көбі 5 ұпай алды: МҰ3-да «Фармация қызметі» стандарты бойынша жұмыс тәртібі әзірленген (бұдан әрі - СЖТ), онда дәрілік заттарды басқаруды және формулярлық комиссияның қызмет мәртебесін сипаттайды, МҰ5-да - «ДЗ қолдануды және басқару жөніндегі нұсқаулық», МҰ6 – «ДЗ қолдану және басқару» СЖТ.

№	Тиісті тәжірибені бағалау көрсеткіштері	МҰ1	МҰ2	МҰ3	МҰ4	МҰ5	МҰ6	Ор. Ұпай саны	Ор. Ұпай санының пайызы (%)
1	Көрсеткіш 1	0	0	5	0	5	5	2,5	50
2	ДЗ таңдау	51	51	46	41	54	49	48,7	74,9
3	ДЗ сатып алу	25	33	33	33	38	38	33,3	83,3
4	ДЗ тарату	75	90	90	75	85	95	85	89,5
5	ДЗ пайдалану	33	55	50	25	63	55	46,8	55,1
Итого:		184	229	224	174	245	242	216,3	74,6

Медициналық ұйымдарда препараттарды таңдауды бағалау нәтижелері

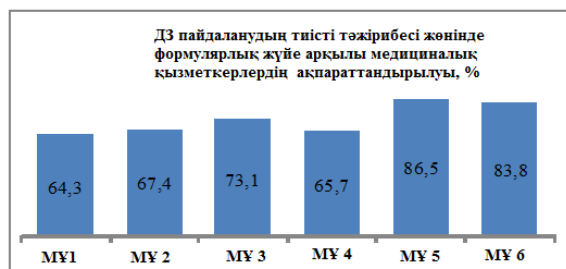
Денсаулық сақтау саласындағы ғылыми-зерттеу ұйымдарында ДЗ таңдау процесі «қанағаттанарлықсыз» (74,9%). Зерттелген барлық ұйымдарда Формулирование комиссиясы құрылды, оны жасау туралы бұйрық пайда болды, дәрілік формасы әзірленді және мақұлданды. Зерттеу нысандарында ФК-ның отырыстары токсанына кемінде бір рет өткізіледі. ФК-ның жоспарлы және кезектен тыс отырыстарының хаттамалары бар. ФК-ның клиникалық фармакологы МҰ4-де жоқ. МҰ1 және МҰ4-де ФК-ның бір жылға арналған жұмыс жоспары әзірленбеген.

МҰ2 дәрілік формулярында дәлелденген клиникалық тиімділігінің жоқ КНФ құрамына кірмеген калий, магний аспарагинаты бар. МҰ3 балалар клиникалық практикасында қолданатын препарат Апротинин. Қазақстан Республикасындағы Британдық балаларға арналған ұлттық формулярда және дәрілік препараттарға қатысты ресми нұсқауларына сәйкес, 18 жасқа дейінгі балаларда аprotининді қолдану керсетілген. МҰ5 дәрілік формулярында, КНФ-ке кірмейтін натрий гидрокарбонаты және анти-тетанус аттың таза концентрацияланған сарысуына дәрілер бар, МҰ6-Bifidobacterium longum + Enterocooccus faecium (probiotics). Сонымен қатар жоғарыда аталған ғылыми-зерттеу мекемелерінде осы дәрі-дәрмектерді КНФ-ке еңгізу үшін негізделген қажеттіліктері жоқ. Сондай-ақ, дәрі-дәрмектердің бекітілген қажеттілігіне қарай, МҰ1-да осы ұйымның дәрілік түрінде ұсынылмаған және КНФ-ке кірмейтін субмукозды инъекцияға арналған ерітінді Мепивакаин бар.

Дәрілік нысандарды құзыретті тұжырымдаудың жағымды жағы: халықаралық патенттік емес атаулар бойынша тізімдегі дәрілік заттардың тізбесі.

Зерттеу объектілерінде ДЗ туралы сенімді ақпараттың халықаралық көздеріне қол жетімділік жоқ: NICE, Кокрейн кітапханасы (The Cochrane Library), АҚШ Мемлекеттік медицина кітапханасы (PubMed), Британдық медициналық журнал «Best Practice» Великобритания Мемлекеттік денсаулық сақтау қызметі (BMJ Best Practice), Анықтама порталы Orphanet, ДЗ Еуропа агенттігі (EMA), FDA (Food and Drug Administration). КНФ сайтына қолжетімділікке қарамастан, дәрігерлер оны практикалық жұмыста пайдаланбайды.

Екі ұйымда «Медициналық қызметкерлер үшін дәрілік формулярға қолжетімділік және науқастарды дәрілік заттармен қамтамасыз ету үшін қажетті ақпарат» №10 индикаторы бойынша деректер максималды санын, барлық ақпарат стендтерде және барлық бөлімшелерде көрсетіледі. МҰ3-де дәрілік формалар дәрігерлерге қол жетімді жерде ұсынылмаған, МҰ4, МҰ5, МҰ6 пациенттерге арналған дәрілік заттар туралы ақпарат көрсетілмеген.

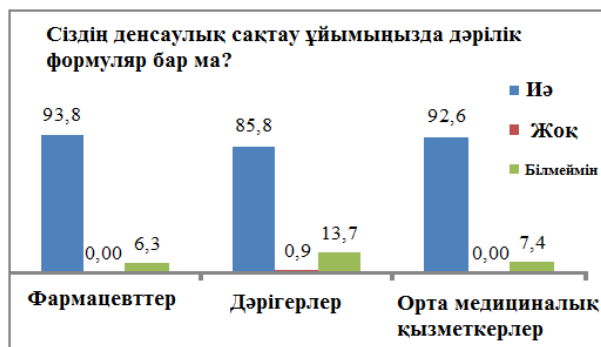

Медициналық қызметкерлерді дәрілік заттардың дұрыс қолданылуы туралы сауалнама жүргізілген медициналық ұйымдардағы формулярлық жүйе арқылы сауаттылығын талдау үшін сауалнама рандомизацияланған әңгімелесу арқылы жүргізілді:

дәрігерлер, медбикелер, фармацевтер.

Зерттеу нәтижелері медицина қызметкерлерінің жартысынан астамы денсаулық сақтау ұйымдарында есірткіні ұтымды пайдалану мәселелерін білетінін көрсетті.

«Денсаулық сақтау ұйымында дәрілік зат бар ма?» Деген сұраққа респонденттердің 90,6% -ы оң жауап берді, 0,3% - теріс, ал 9,1% -ы білмеді. Сонымен бірге оң шешімдер негізінен фармацевтерден алынған - 93,8%.

Сауалнамаға қатысқандардың 88,2% дәрілік заттарды ұтымды пайдалану бойынша оқытуды қажет деп есептейді, 7,8% - қажеттілікті көрмейді және 3,9% - жауап беруден бас тартты.

Медицина ұйымдарда ДЗ сатып алуды бағалау нәтижелері

«Дәрі-дәрмектерді сатып алу» сатысында 8 көрсеткіш бойынша бағалау өткізілді, ең көп балл саны (38) 2 денсаулық сақтау ұйымы: МҰ5 және МҰ6-мен қойылды. Жалпы алғанда, зерттеу объектілері арасында дәрілік заттарды сатып алудың жұмыс істеуі «жақсы» (83,3%) бағасына сәйкес келеді.

5 ғылыми-зерттеу мекемесінде есірткіге деген қажеттілік сырқаттанушылық, нақты тұтыну туралы деректер негізінде және МҰ1-де өткен жылдардағы есірткі тұтыну қажеттілігімен анықталады. Зерттелетін ұйымдардың ешқайсысы есептерде белгіленген тәуліктік дозаның талаптарын ескермейді.

Белгіленген тәуліктік доза (анықталған күнделікті доза - DDD)

– әр белсенді ингредиент пен доза өлшеміне арналған негізгі көрсеткіштерге сәйкес қолданылған кезде дәрілік заттардың орташа тәуліктік дозасына сәйкес келетін мән. АТС (Анатомиялық терапевтік химия) -DDD әдіснамасын қолдану дәрі-дәрмектердің қажеттілігін оңтайлы есептеп шығаруға мүмкіндік береді, дәрілік заттарды ұтымды пайдаланудың негізгі критерийлерін ескере отырып.

«Сатып алынған дәрілердің дәрілік түрге сәйкестігі және медициналық ұйымның бейініне» сәйкес есірткі түрінде ұсынылмаған препараттар (Мепивакаин) МҰ1-де МҰ3-Апротинин-де сатып алынды, бұл ұйымның профиліне сәйкес келмейді.

Медицина ұйымдарда ДЗ таратуды бағалау нәтижелері

Зерттелген ауруханаларда есірткіні тарату кезеңі 89,5% -ды құрайды және бағалау «жақсы». Бұл сатыға ең жақсы нәтиже МО6 көрсетті - максимум 95 балл. Зерттелетін объектілерде дәрілік заттарды қабылдау, сақтау дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдарды және МТ -ны сақтау және тасымалдау ережелеріне сәйкес келеді. Қазақстан Республикасында бақылауға жататын дәрілік заттарды қолдану ережелері сақталады. Жоғары қауіпті препараттар басқа дәрілерден бөлек сақталады және кызыл жапсырмалармен қамтамасыз етіледі.

4 ғылыми-зерттеу мекемелерінде түні бойы немесе дәріхананы жабу кезінде қажетті препараттар болмаған жағдайда әрекет жоспары жоқ.

Медициналық ұйымдардағы ДЗ пайдалануды бағалау нәтижелері

Зерттеу объектілеріндегі ДЗ қолдану этапы 55,1% тең (46,8 балла) және «қанағаттанарлық» деген бағаға ие.

МҰ1 мен МҰ2 науқастар туралы ақпарат сонымен қатар медикаментозды тағайындалуға қолжетімділікті қамтамасыз ететін медициналық ақпараттық жүйемен жабдықталмаған.

Зерттеудің барлық нысандарында пациенттердің дәрілік заттардың парентеральді енгізілуіне және жоғары қауіпті дәрі-дәрмектердің қолдануына арналған ақпараттық келесім Формасы, жоғары қауіпті дәрілік заттардың бекітілген тізімі, жоғары қауіпті дәрілік заттарды сақтау және таңбалау ережелерін анықтайтын СОР бар, дәрі-дәрмектерді енгізу мониторингісі жүргізіледі. (яғни тағайындау парағында дәрігердің қолтаңбасының жанында ДЗ енгізу кезіндегі мейірбекенін де қолтаңбасы бар).

«Медикаментозды қателіктер мониторингі мен жинау жүйесінің болуы» индикаторы бойынша барлық медикаментозды қателіктердің тіркеуі бар объектілерге ең жоғары 5 баллдан берілді. Барлық объектілерде ағымдағы жылға медикаментозды қателіктері мен ішкі аудит хаттамалары болмады. Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, зерттеу объектілеріндегі медикаментозды қателіктердің толық болмауы туралы айту қиын, жинау және мониторинг жүйесі ресми сипатқа ие.

Барлық медициналық ұйымдарда ДЗ тағайындалу мониторингін жүргізуге арналған қызметін құру туралы бұйрық жоқ.

МҰ5 мен МҰ6 «Антибактериалды препараттардың тағайындалуы жөніндегі комиссия бар».

Микробқа қарсы препараттарға төзімділік мәселесінің бүгінгі күні күшеюіне байланысты қалған медициналық ұйымдарға, антибиотиктерді қолдану медициналық консультативтік комиссияның отырыстарында қаралатынына қарамастан, антибиотиктердің тағайындалу негіздерін бағалау комиссиясын құру ұсынылды.

ДЗ қаржыландыру шығындарының клинико—экономикалық анализі (ABC-VEN) тек МҰ1 ғана жүргізіледі.

МҰ5 пен МҰ6 ДЗ тағайындалу негіздері жүйесінің қызметі жөнінде медикаментозды терапия сараптауының хаттамалары көрсетілді.

МҰ1, МҰ5 жарты жылда 1 рет ДЗ ұтымды пайдалану жөніндегі оқыту шаралары жүргізіледі. МҰ2, МҰ3, МҰ4 және МҰ6 жарты жылда 1 реттен аз аралықта жүргізеді.

Қорытынды

Барлық алынған ақпараттарды ескере отырып, қазіргі уақытта стационарлық деңгейдегі денсаулық сақтау ұйымдарында ДЗ қолданылуын басқару тәжірибесіне «қанағаттанарлық», 74,6% деп бағалауға болады.

Зерттелген денсаулық сақтау ұйымдарының тек 50% ғана ДЗ қолданылуының барлық этапындағы қозғалыс алгоритмін анықтаушы Саясат құрастырылып, бекітілген.

Зерттелген денсаулық сақтау ұйымдарындағы «ДЗ іріктеу» кезеңі «қанағаттанарлық» деген бағаға ие, 74,9% беріліп, формулярлы комиссияның тиіссіз қызметін айқындайды.

4 денсаулық сақтау ұйымдарының дәрілік формулярында клиникалық тиімділігі дәлелденбеген препараттар кездеседі. Зерттеу объектілерінде ДЗ туралы сенімді ақпарат көздеріне қолжетімділік жоқ.

«ДЗ сатып алу» «жақсы» деген бағаға ие. Зерттелуші стационарлардың жартысында сатып алу рәсімін анықтайтын құжат жоқ және барлық ұйымдар дәрілік препараттардың қажеттілігін есептеу кезінде белгіленген тәуліктік дозаны ескермейді.

2 стационарда ҚҰФ көрсетілмеген, сонымен қатар ұйымның бағытына қатысы жоқ препараттар сатып алынған.

«ДЗ бөлу» «жақсы» деген бағаға ие.

«ДЗ пайдалану» кезеңі «қанағаттанарлық» деген бағаға ие. Осы кезеңде денсаулық сақтау ұйымдарында дәрілік препараттардың мониторингі үшін арнайы ұйымдастырылған қызметтердің, бюджеттік қаражатты жұмсаудың клиникалық және экономикалық сараптамасының, терапевтік дәрілердің мониторингінің, дәрілік заттардың, әсіресе бактерияға қарсы препараттарды тағайындау үшін негізді мониторингтің жоқтығы анықталды.

2 медициналық ұйымда ДЗ пайдалануды бағалау мен жанама әсерлерді тіркеу жүйесінің бақылау жүйесі жоқ. Зерттеу нысандарындағы дәрілік заттарды бақылау жүйесі ресми сипатқа ие. МҰ5-да инфекциялық бақылау қызмет жасамайды. 4 медициналық ұйымдарда ДЗ ұтымды пайдалану жөніндегі оқыту шаралары жарты жылда бір реттен кем жүргізіледі.

ДЗ пайдалануды басқару тиісті тәжірибесін бағалау бойынша МҰ5 – 245 баллмен, 84,5%, «жақсы» деген бағаға ие болып, ең жақсы көрсеткішті берді.

МҰ4 (174) баллмен, «қанағаттанарлық» деген бағаға ие болып, ең төменгі көрсеткішті берді. Осы ұйым үшін формулярлық жүйенің жұмыс істеуін оңтайландыру және денсаулық сақтау ұйымында ДЗ пайдалануды бағалау үшін клиникалық фармакологтың штатын енгізу ұсынылды.

Барлық зерттеу объектілеріндегі ДЗ пайдаланудың тиісті тәжірибесін оңтайландыру мақсатымен Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталығы келесі негізгі ұсыныстар береді:

- денсаулық сақтау ұйымдарындағы дәрі—дәрмектердің менеджментін көрсетуші Саясатты құру;
- СОР түріндегі ДЗ сатып алу алгоритмін / документтелген рәсімдерді/жұмыс нұсқаулығын анықтаушы құжат құрастыру;
- Денсаулық сақтау ұйымындағы ДЗ ұтымды пайдалануына көмек ретінде ДЗ туралы халықаралық сенімді ақпараттарға қолжетімділікпен қамтамасыз ету;
- Дәрі-дәрмектерді қауіпсіз және дұрыс басқаруға және олардың тиімді пайдаланылуына мониторинг жүргізу рәсімдерін әзірлеу арқылы дәрілік заттарды қолдануды бағалау;
- ауруханалық және / немесе политурақты микроорганизмдер штаммдарының мониторингі жүйесін, оның ішінде инфекциялық бақылау және микробиологиялық мониторинг жүйесін құру және жетілдіру қажет;

денсаулық сақтау ұйымдарында ДЗ қажеттілігін сырқатнама (нозология) және тарихи тұтыну туралы деректер негізінде ғана емес, сондай-ақ тағайындалған тәуліктік дозаны, сонымен қатар тағайындау тәжірибесін жетілдіру бойынша шараларды қабылдау мақсатында ДЗ тұтынудың салыстырмалы бағасын жасауға мүмкіндік беретін АТС/DDD әдіснамасын ескере отырып есептеуді жүзеге асыруды жүргізу, яғни олардың ұтымды пайдалануын қамтамасыз ету;

Ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету үшін ДЗ қаржыландыру шығындарының клинико—экономикалық анализін (ABC-VEN) жүргізу

ДЗ жанама әсерлерін тіркеу Журналын жүргізу және ДЗ жанама реакцияларды анықтаудағы іс—әрекеттер алгоритмін анықтаушы құжатты әзірлеу;

уақытылы дәрі-дәрмектермен қамтамасыз ету мақсатында дәріхананың жабық кезіндегі, түнде немесе қажетті дәрі-дәрмектер болмаған жағдайда дәрі-дәрмектермен қамтамасыз ету шараларының жоспарын әзірлеу және бекіту;

ДЗ ұтымды пайдалану, Медициналық қызметкерлердің оның ішінде дәрігерлердің ақпараттандырылуын жоғарылату мақсатымен ФК қызметін жетілдіріп, оқыту іс—шараларын жүргізу.

Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталық
ШЖҚ РМҚ «Денсаулық сақтауды дамыту орталығы»
Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

Дәрілік заттарды қолдану және олардың әсерлері бойынша дәлелді медицина принциптеріне негізделген шынайы ақпаратты ұсынады

— — — — —
Медициналық қызметкерлерді дәрілік заттарды ұтымды қолдану бойынша баспа ақпараттарымен, әдістемелік нұсқаулармен, анықтамалықтармен қамтамасыз етіп, жеке сұрақ - сауалдарға жауап береді

— — — — —
Формулярлық комиссияларға ақпараттық, әдістемелік көмек көрсетеді

осы және басқа сауалдарға
**ДӘРІЛІК ЗАТТАРДЫ ҰТЫМДЫ
ПАЙДАЛАНУ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ**
мамандары жауап бере алады

Қ А З А Қ С Т А Н Б О Й Ы Н Ш А Қ О Ң Ы Р А У Ш А Л У Т Е Г І Н

8 8 0 0 0 8 0 8 8 8 7

сауалдарыңызды www.druginfo.kz сайтына жолдаңыздар

МАТЕРИАЛДЫ ДАЙЫНДАҒАҢДАР:

Г.К. Жусупова, ДЗҰПО Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталығының басшысы, клиникалық фармаколог, жоғары санаттағы дәрігер, MD

Л.М.Есбатырова, ДЗҰПО ұтымды фармакотерапия бөлімінің басшысы, клиникалық фармаколог, MD

С.С. Жалдыбаева, ДЗҰПО фармация саясатын жетілдіру бөлімінің бастығы, провизор

А.Е. Рамазанова, ДЗҰПО фармация саясатын жетілдіру бөлімінің бас маманы, фармация бакалавры, денсаулық сақтау магистрі

Н.Е. Тогаева, ДЗҰПО фармация саясатын жетілдіру бөлімінің жетекші маманы, фарм.ғ.к.

Д.К. Байдуллаева, ДЗҰПО ұтымды фармакотерапия бөлімінің жетекші маманы

Назар аударыңыз!

Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталығы дәрілік заттарды өндірушілермен және жарнама берушілермен бірге қызмет атқармайды. Дәрілік бюллетеннің таратылуын Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі қаржыландырады.

Біздің мекен - жайымыз: Қазақстан Республикасы денсаулық сақтау Министрлігінің «Денсаулық сақтауды дамыту республикалық орталығы» ШЖҚ РМҚ-ның Дәрілік заттарды ұтымды пайдалану орталығы

Астана қ., Мәңгілік ел көшесі 8, 18В кіреберіс, 108 кабинет.

Тегін телефон желісі - **8 800 080 88 87**.

ТЕГІН ТАРАТЫЛАДЫ